ÇOMÜ LJAR (2025) Cilt 6 Sayı 11 (40-61)
e-ISSN: 2717-8285
Geliş Tarihi : 11.06.2025
Kabul Tarihi : 28.06.2025
Araştırma Makalesi (Research Paper)

Üniversite Öğrencilerinin Alkole Başlama Nedenleri ve Kullanma Oranları

Ganime Aydın*
https://orcid.org/0000-0001-6112-5243

Penbe Merve Korkmaz
https://orcid.org/0000-0002-7242-4369

[1] Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lapseki Meslek Yüksekokulu
[2] Tameside and Glossop Integrated Care NHS Foundation Trust

*Sorumlu yazar: ganimeaydin@comu.edu.tr

Özet

Bu araştırmada, Üniversite eğitimi alan gençlerin alkol kullanım oranları ve alkole başlamalarını ve kullanımlarını etkileyen sosyo-demografik özelliklerin tespiti amaçlanmıştır. Araştırma, genel tarama modelinde ilişkisel tarama deseninde nicel bir çalışmadır. Türkiye genelinde farklı bölgelerden seçilen yedi devlet üniversitesi ve iki vakıf üniversitesine devam eden 489 kadın ve 257 erkek öğrenci olmak üzere toplam 746 öğrenciden "Gençlik sağlığı durum tespit anketi ve demografik form" kullanılarak veriler toplanmıştır. Veriler SPSS 25.0 programı ile yüzdelik ve frekans analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen çıkan sonuçlara göre alkol kullanımının ergenlikte başladığı, üniversite yıllarında alkole başlama oranının daha düşük olduğu, kadın öğrencilerin alkol kullanım oranının erkek öğrencilerden daha düşük olduğu, fakülte öğrencilerine kıyasla meslek yüksek okulunda okuyan öğrencilerinin alkol kullanım oranlarının daha düşük olduğu ve devlet üniversitelerinde vakıf üniversitelerine kıyasla alkol kullanım oranının daha yüksek olduğu, alkol kullanma nedenlerinde zevk alma ve arkadaş çevresinin etkisinin öne çıktığı görülmüştür. En az alkol tüketen öğrenci grubu sosyoekonomik düzeyi en düşük olan grup iken, spor ile ilgilenen öğrencilerle ilgilenmeyen öğrencilerin alkol kullanım oranının farklılaşmadığı görülmüştür. Ayrıca bir hobi ile ilgilenen öğrencilerin, bir hobisi olmayan öğrencilere kıyasla alkol kullanım oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ergenlik döneminde öğrencilere, alkolün vücuda verdiği zararların kavramsal boyutta verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alkol, alkol kullanımı, üniversite öğrencilerinde alkol kullanımı.

The Investigation of the underlying reasons and the rates of the alcohol usage amongst university students

ABSTRACT

This study was aimed at determining the rates of alcohol use and the socio-demographic characteristics affecting the initiation and use of alcohol among university students. The research is a quantitative study in relational screening design in the general screening model. Data were collected from a total of 746 students (489 female and 257 male students) attending 7 state universities and 2 foundation universities selected from different regions across Turkey using the Youth Health Status Questionnaire and demographic form. The data were analyzed by percentage and frequency analysis methods with SPSS 25.0 program. The study found that alcohol use begins in adolescence and decreases in initiation rate during university years. Male students, faculty students, state university students, and those studying Classroom Teaching and Architecture departments reported higher alcohol use. Alcohol consumption was most common among first-year students and those with higher socioeconomic levels. Pleasure and peer influence were cited as reasons for drinking. Interest in sports did not affect alcohol use, while having a hobby was linked to higher drinking rates, though this relationship was not significant. It is recommended that students should be taught the conceptual dimension of the harm of alcohol to the body during adolescence.

Keywords: Alcohol, alcohol use, alcohol use in university students.

Giriş

Varoluşunun ilk gününden itibaren birey, bulunduğu çevredeki canlılara ve nesnelere ilgi ve merak duyar. Bu ilgi çeşitli derecelerde sevgi ve bağlılığa dönüşebilir. Bağlılığın, bireyin mental ve fiziksel sağlığını tehdit edici seviyede bir tutsaklığa dönüşmesi, bireyin davranışının bağımlılık haline geldiğinin bir göstergesidir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), madde bağımlılığını kişinin maddeyi alma isteği, kontrol edememe durumu, yoksunluk semptomları ve sosyal yaşamının bozulması ile tanımlar (World Health Organization, 2004).Psikoaktif madde bağımlılığı ise maddeyi aramaya ve almaya zorlama, madde alımının sınırlandırılmasında kontrol kaybı, maddeye ulaşımın olmadığı durumlarda disfori, anksiyete, sinirlilik gibi, olumsuz bir duygusal durumun ortaya çıkması ile karakterize kronik olarak nükseden bir hastalıktır (Koob, 2009).

Madde bağımlılığı fizyolojik olarak beynin ödül sisteminin bozulmasıyla başlar. Beynin mezolimbik dopamin sistemi, özellikle nükleus akumbens ve ventral tegmental alan (VTA) bu süreçte kritik rol oynar (Volkow et al., 2011). Psikoaktif maddeler, dopamin salınımını yapay olarak artırır ve bu da haz hissi yaratır. Zamanla beyin bu yapay uyarımı "yeni normal" olarak algılar ve doğal ödüllere karşı duyarsızlaşır. Bu durum, tolerans gelişimini ve yoksunluk belirtilerini doğurur (Koob & Volkow, 2010). Fizyolojik değişim sadece dopamin sistemini değil, aynı zamanda glutamat, GABA ve serotonin sistemlerini de etkiler. Bu nörotransmitter değişiklikleri, bireyin duygu durumunda, karar alma mekanizmalarında ve dürtü kontrolünde bozulmalara neden olur (Kalivas & Volkow, 2005).

Psikoaktif maddelere yönelimin, ilaç kullanım sıklığı ve şiddetindeki artışın ve bağımlılık oranları ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde zirve yapmakta ve ergenler, çocuklara, yetişkinlere ve yaşlılara kıyasla daha yüksek madde kullanımı ve bağımlılık davranış bozuklukları oranlarına sahiptirler (Johnston et al, 2013). Psikoaktif maddelerin erken kullanılmasının, ilerleyen dönemlerde uyuşturucu bağımlılığına eğilimi arttırabileceği, psikopatoloji ve sosyal ve mesleki işleyişte problemlere sebep olabileceği ön görülmüştür (Wagner & Anthony, 2002). Benzer şekilde ergenlik döneminde madde dışı bağımlılıklara da eğilim artmaya başlamakta ve bazı bireylerde, literatürde

T.C. Kalkınma Bakanlığının 11. kalkınma planı kapsamında hazırladığı, Sağlıklı Yaşam ve Bağımlılıkla Mücadele Alt Çalışma Grubu 2018 Raporu'nda, alkol kullanım bozukluğu (Alcohol Use Disorder, [AUD]) önemli bir halk sağlığı sorunu olarak adlandırılmış ve irdelenmiştir. Raporda alkolün; çeşitli kanserler, akciğer hastalıkları, ruhsal bozukluklar, gastrointestinal hastalıklar, kardiyovasküler bozukluklar gibi altmışa yakın hastalığa yol açtığı belirtilirken, alkolün ayrıca şiddet, suça eğilim, intihar, aile içi sorunlar, sosyal problemler, trafik kazaları ve iş yeri problemleri gibi pek çok toplumsal, ekonomik ve sosyal sorunun da nedeni olduğu ortaya konulmuştur. (Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nin 2021 verilerine göre Türkiye'de alkol tüketiminin diğer OECD ülkelerinden daha düşük seviyede olduğu belirtilirken (OECD, 2021), ülkemizde kişi başına düşen alkollü içki tüketimini piyasaya arz edilen içki miktarını 15 yaş üstü nüfusa bölerek hesaplandığında kişisel tüketim yıllara göre değiştiği bildirilmiştir. Ülkemizde 15 ve üstü yaştaki nüfusta alkol kullanım sıklığı erkek ve kadınlara göre değişiklikler gösterirken, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TUİK) 2019 yılında yapmış olduğu Sağlık Araştırmasına göre 15 yaş üstü nüfusun %79,9'u hiç alkol kullanmamış, %9,7'si kullanmayan, %10,4'ü ise kullanan kişilerden oluşmaktadır. Hiç kullanmayanlar içinde erkekler %67,4, kadınlar %92,0, kullanmayanlar içinde erkekler %15,4, kadınlar %4,2 kullananlar içinde erkekler %17,2 ve kadınlar %3,8 olarak belirlenmiştir (TUİK, 2012b).

ABD (2019) Ulusal Uyuşturucu Kullanımı ve Sağlığı Araştırması [NSDUH]'a göre, 18 yaş ve üstü kişilerin %85,6'sı yaşamlarının bir noktasında alkol içtiklerini, %1 69,5'inin son bir yılda içtiklerini, %2'sinin ve %54,9'unun (erkeklerin %59,1'i) içtiklerini ve bu yaş grubunda ve bu yaş grubundaki kadınların %51,0'ında) son bir ayda alkol içtiklerini belirtilmiştir. Aşırı içme ve ağır alkol kullanımı prevalansı 2019 yılında, 18 yaş ve üstü kişilerin %25,8'i (bu yaş grubundaki erkeklerin %29,7'si ve bu yaş grubundaki kadınların %22,2'si), son bir ay içinde aşırı içki içtiklerini bildirmiş, %4 ve 6,3'ü (erkeklerin %8,3'ü bu yaş grubunda ve bu yaş grubundaki kadınların %4,5'i) son bir ayda ağır alkol kullandıklarını bildirmiştir (Samhsa, 2019). 2019'da 18 yaş ve üstü kişilerin %25,8'inin son bir ayda aşırı içki içtiklerini bildirdiğini

gösteriyor. Aşırı içki içmeyen insanlarla karşılaştırıldığında, cinsiyete özgü aşırı içme eşiklerinin iki katı alkol içen kişilerin alkolle ilgili acil servis (ED) ziyareti olma olasılığı 70 kat daha fazla olarak bildirilmiş ve cinsiyete özgü aşırı içme eşiklerinin 3 katı alkol tüketenlerin 93 kat daha fazla acil servise yatış riski olduğu saptanmıştır (Hingson, et al, 2017).

AUD ölüm ve sakatlık için önde gelen bir risk faktörü olarak belirtilmektedir (Wang, et al, 2020). 2016 yılında alkol kullanımı tüm dünya genelinde kadın ölümlerinin %2,2'sine ve erkek ölümlerinin %6,8'ine neden olmuş, engelliliğe göre düzeltilmiş yaşam yıllarının (DALYs) kadınlarda %2,3, erkeklerde %8,9 olduğu raporlanmıştır (Griswold, et al, 2018). Alkol kullanım bozukluğu olan bireylerde anksiyete, depresyon, biliş performansında bozulma ve yasadışı uyuşturucu kullanımı riski yüksektir (Mathurin, et al, 2015) . Dünya çapında önemli bir kişisel ölüm ve sakatlık nedeni olan alkolik hepatit ve karaciğer sirozu gibi karaciğer hastalıkları ile komorbittirler (Gilpin, & Koob, 2008). Bilişsel davranış terapisi ve motivasyonel görüşme gibi psikolojik müdahaleler ve disülfiram, naltrekson, akamprosat ve nalmefen gibi tıbbi tedaviler, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde alkol bağımlılığını tedavi etmek için kullanılmaktadır (Wang, et al, 2020). Tıp ve biyoloji alanındaki çalışmalar, beyin gelişiminin ergenlik döneminde tamamlanmamış olduğunu göstermektedir (Gruber & Zinman, 2001). Yapılan çalışmalarla büyük kronik hastalıkların kötü beslenme, fiziksel hareketsizlik, alkol ve alkol kullanımı olmak üzere dört ortak davranışsal risk faktörünü paylaştığı görülmüştür (Ezzati & Riboli, 2013).

Üniversite öğrencileri arasında alkol kullanımı, dünya genelinde önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalar, bu yaş grubunda alkol kullanımının sıklıkla sosyal normlar, stres, akademik baskılar ve kimlik arayışı gibi psikososyal faktörlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, White ve Hingson (2020), ABD'deki üniversite öğrencileri arasında aşırı alkol tüketiminin akademik başarıyı olumsuz etkilediğini ve şiddet, cinsel istismar gibi riskli davranışlarla ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Avrupa'da yapılan çapraz kesitsel bir araştırmada (Czenczek-Lewandowska et al, 2022), pandemi sonrası dönemde öğrencilerin alkol kullanım oranlarında duygusal tükenme ve yalnızlık hissi nedeniyle artış yaşandığı belirtilmiştir. Bu bulgular, COVID-19 pandemisinin genç yetişkin psikolojisi üzerindeki etkilerinin alkol bağımlılığı açısından da kritik olduğunu göstermektedir.

Müdahale açısından, dijital tabanlı bilinçlendirme programları dikkat çekmektedir. Örneğin, Patrick et al. (2021), mobil uygulama destekli kısa müdahale programlarının, öğrencilerde alkol tüketimini ve tekrar eden içme davranışlarını azalttığını ortaya koymuştur. Bireysel ve çevresel faktörlerin etkileşimi, alkol bağımlılığı gelişiminde belirleyicidir. Bu nedenle etkili önleme programlarının hem psikolojik destek hem de çevresel düzenlemeleri içermesi önerilmektedir (Miller, et al, 2023).

Bağımlılığın nörobiyolojik, genetik ve çevresel temelini anlamak, bağımlılık ve ilişkili sağlık sonuçları için risk altındaki gençlerin tanımlanmasını kolaylaştırabilir ve etkili tedavi ve önleme stratejilerinin gelişimini teşvik edebilir, güncel halk sağlığı müdahalelerini teşvik edebilir. Bireysel ve toplumsal problemlere yol açabilen ergenlik dönemi alkol bağımlılığına dikkat çekilmesi ve ulusal ve uluslararası önlemlerin alınmasında gerekli verilere katkıda bulunulması adına bu araştırma ile Türkiye'de eğitim görmekte olan üniversite öğrencilerinde bir tarama yapılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın ana amacı Türkiye'de eğitim görmekte olan üniversite öğrencilerinin alkol bağımlılığının taranmasıdır ve alkol bağımlılığında öncül sebeplerin belirlenmesi adına bilimsel literatür oluşturmaktır.

Yöntem

Araştırmanın tipi ve deseni

Araştırma, nicel bir çalışmadır ve genel tarama modelidir. Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalardır ve geçmişte var olan veya hali hazırda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeye amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Büyüköztürk et al, 2012). Bu araştırmada, Yükseköğretime devam eden gençlerin alkol içmeye başlama ve devam etme alışkanlıklarına neden olan sosyodemografik faktörlerin irdelenmesi ve saptanması amaçlanmıştır. Bu

sebeple yalnız var olan durum ve bu durumu etkileyen faktörler incelenmiş, araştırma genel tarama modelinin, ilişkisel tarama türünde/deseninde gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2005)

Araştırmanın evreni ve örneklem grubun özellikleri

Araştırmanın evreni, Türkiye genelinde farklı bölgelerden seçilen yedi devlet üniversitesi ve iki vakıf üniversitesinden oluşmaktadır. Araştırmanın evreninde yer alan örneklem grup, bu üniversitelere devam eden fakülte ve meslek yüksekokullarına devam eden 489 kadın ve 257 erkek öğrenci olmak üzere 746 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlemek için küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Literatürde; küme örnekleme yöntemi genellikle örneklemi oluşturan birimlerin çok geniş coğrafi alana yayıldığı, birimlere ulaşmanın güç olduğu veya evreni oluşturan birimlerin bilinmediği ve listelenmesinin mümkün olmadığı iki durumda uygulanmaktadır (De Vaus, 1990, s. 66–67). Türkiye genelinde farklı coğrafi bölge ve sosyo demografiden seçilen üniversitelerin farklı bölümlerindeki öğrencilere uygulanması amaçlanan çalışma küme örnekleme yöntemi uygulama kriterlerini sağladığından çalışma için uygun görülmüştür. Örneklem grubunun araştırmaya dahil edilme kriterleri ise; belirlenen üniversitelerin belirlenen fakülte ve bölümlerinde öğrenimine devam ediyor olmak, 17 yaş ve üzerinde olmak, iletişim ve iş birliğine açık olmak, okur-yazar olmak, Türkçe biliyor olmak, araştırmaya katılmaya gönüllü ve istekli olmak ve işitsel ya da görsel bir engeli bulunmamak olarak belirlenmiştir. Örneklem grupla ilgili demografik veriler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Örneklem grubunun devam ettiği üniversite ve bölümler

Üniversite	Fakülte veya MYO	Bölüm	Öğrenci sayısı
İstanbul Gedik Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	İş Sağlığı ve Güvenliği	134
		Beslenme ve Diyetetik	
		Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	
		Çocuk Gelişimi	
	Mühendislik Fakültesi	Metalurji ve Malzeme Mühendisliği	
		Endüstri Mühendisliği	
		İnşaat Mühendisliği	
		Makine Mühendisliği	
		Elektrik Elektronik Mühendisliği	
	MYO	Çocuk Gelişimi	
		Tıbbi Görüntüleme	
Adnan Menderes Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	Sınıf Öğretmenliği	120

Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	İngilizce Öğretmenliği	114
		Özel Eğitim Öğretmenliği	
		Okul Öncesi Öğretmenliği	
		Sınıf Öğretmenliği	
		Fen Bilimleri Öğretmenliği	
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Makine Mühendisliği	98
		Elektrik-Elektronik Mühendisliği	
		İnşaat Mühendisliği	
		Metalurji ve Malzeme Mühendisliği	
	Ziraat Fakültesi	Bitki Koruma	
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Maliye	
	Meslek Yüksekokulu	Peyzaj ve Süs Bitkileri	
		Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	
Fırat Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	İnşaat Mühendisliği	68
	İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Coğrafya Bölümü	
Trakya Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Mimarlık	64
Marmara Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	İnşaat Mühendisliği	58
		Endüstri Mühendisliği	
		Metalurji ve Malzeme Mühendisliği	
	Güzel Sanatlar Fakültesi	Mimarlık	
Siirt Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	Fen Bilgisi Öğretmenliği	50
Trabzon Üniversitesi	Fatih Eğitim Fakültesi	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	41
		Coğrafya Öğretmenliği	

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerini toplama aracı olarak; araştırmanın bütününde yer alan araştırmacılar tarafından geliştirilen sosyo-demografik bilgi formu ile *Gençlik Sağlığı Durum Tespit Ölçeği* kullanılmıştır.

Gençlik Sağlığı Durum Tespit Ölçeği

Gençlik Sağlığı Durum Tespit Ölçeğinin taslağını oluşturmak için öncelikle araştırmacılar tarafından literatür taraması ((Eaton, 2008; Elliott, 2012; Janssen, & Leblanc, 2010; Tremblay, 2011; Tözün, 2017) yapılmıştır. Literatür taraması sonucu oluşturulan ölçek alanda sağlık bilimlerinde uzman 2 profesör ölçme değerlendirme alında uzman bir doçente tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmanın ön uygulaması, İstanbul'daki iki farklı üniversitenin öğrencilerinden rastgele seçilen 50 öğrenciye uygulanmıştır. Bu tür bir ön uygulama (pilot çalışma), veri toplama araçlarının geçerliliğini ve uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla araştırma sürecinin erken aşamasında önerilmektedir (Creswell & Creswell, 2018; Büyüköztürk et al., 2022). Basit rastgele örnekleme yöntemi, örneklemin araştırma evrenini temsil etmesini sağlamaya yönelik geçerli bir yaklaşımdır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Ön uygulama sonrasında formlarda demografik

verilerin elde edilmesi amacıyla sorulan sorularda düzenleme ve değişikliklere gidilerek ölçek düzenlenmiştir. Sosyo- demografik veriler öğrencilerin yaş, cinsiyet, devam ettiği üniversite, bölümü, sınıfı, ergenlik döneminde yaşadığı şehir, ailedeki kişi sayısı, ailenin gelir durumu, anne-babanın çalışma durumu, anne-babanın birlikte veya ayrı olma durumu, ilgilenilen spor dalı ve hobileri şeklindedir (EK.1). Bu araştırmada, ölçeğin demografik verilerinin tümü ve gençlik sağlığı bölümündeki sadece alkol kullanımına ait sorulara verilen yanıtlar veri olarak kullanılmıştır (EK.1). "Gençlik Sağlığı Durum Tespit Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması ve araştırmanın problemlerine yanıt bulmak için araştırmaya katılan öğrenciler gönüllülük esasına göre soruları cevaplamıştır. Literatüre göre ölçek geliştirme çalışmaları ile ilgili; geliştirilecek bir ölçek çalışmasında anlamlı ve güvenilir sonuçlara ulaşmak için, taslak ölçekteki madde sayısının 4 ile 10 katı büyüklükte bir örneklem grubu olması önemlidir. Ayrıca örneklem büyüklüğü açısından n=20 çok zayıf, n=100 zayıf, n=200 orta, n=300 iyi, n=500 çok iyi ve n=1000 mükemmel olarak değerlendirilir (Alpar,2016; Tavşancıl,2014; Şencan,2005). Bu araştırmada 32 maddelik taslak ölçeğin 23 katından daha büyük bir örneklem grubuna ulaşılmıştır. Toplam 751 öğrenciden veri toplanmış olup veri girişi sırasında eksik veri bulunması nedeniyle beş ölçek formu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmanın Uygulaması

Araştırma için; çalışma ekibinin bulunduğu üniversite rektörlüğü üzerinden belirlenen üniversitelerin fakülte ve bölümlerine resmi yazı gönderilerek bilgilendirme yapılmıştır. Olumlu geri dönüş alınan üniversiteler için 100'er adet ölçek formu hazırlanılarak kargo yoluyla ilgili fakülte ve bölümlere ulaştırılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilen sonuçlar; belirlenen üniversitelerin belirli fakülte ve bölümlerindeki, araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencileri kapsamaktadır. Araştırmada veri toplama aracının zamana karşı geçerliliği test edilmemiştir. Araştırma sonuçlarının çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerin bildirimlerine dayanması araştırmanın sınırlılıklarından biridir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın uygulanabilmesi için xxx Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Komitesi'nden 19.12.2018 tarih ve 71457743-050.04.04 sayılı etik kurul onayı alınmıştır (EK.2). Ayrıca belirlenen üniversitelerin rektörlüklerinden de olur yazısı alınmıştır. Araştırma kapsamında, öğrencilere çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden gönüllü onam metni alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25.0 programı ile yüzdelik ve frekans analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde yüksek öğretime devam eden 18 yaş ve üstü 746 öğrencinin alkol kullanım durumu ve kullanım durumunu etkileyen örneklem grubunun alkol kullanma durumu, kullanım miktarı, alkole başlama yaşı, nedeni, alkol kullanımının ergenlik dönemi yaşanılan şehir ile ilişkisi, devam edilen fakülte ve sınıf değişkenine göre ilişkisi, ailede alkol kullanım durumu, ailede hangi bireylerin kullandığı, ailenin sosyo-ekonomik ve medeni durumuna göre gençlerin alkol kullanımının karşılaştırılmasını içeren yüzdelik frekans değerlerine ait bulgular yer almaktadır.

Tablo 2.Örneklem grubun alkol kullanma durumuna ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Kullanma Durumu	Alkol Kullanma Durumu	
	f	%
Evet	200	26,8
Hayır	533	71,4
Bir Kere Denedim	13	1,7
Toplam	746	100,0

Tablo 2'de yer alan verilere göre; örneklem gruptaki, 200 öğrenci (%26,8) alkol kullandığını, 533 öğrenci (%71,4) alkol kullanmadığını ve 13 öğrenci (%1,7) alkolü bir kere denediğini ifade etmiştir.

Tablo 3.Örneklem grubunun bir ayda kullandığı alkol miktarına ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Kullanma Sıklığı	Alkol Kullanma Miktarı	
	f	%
Ayda 1-10 Bardak	144	19,3
Ayda 10-20 Bardak	27	3,6
Ayda 20 Bardak ve Üzeri	14	1,9
Yılda 1-5 Bardak	15	2,0
Total	200	26,8
Kullanmamış Olanlar	546	73,2
Toplam	746	100

Tablo 3'te yer alan verilere göre; örneklem gruptaki, 144 öğrenci (%19,3) ayda 1-10 bardak, 27 öğrenci (%3,6) ayda 10-20 bardak, 14 öğrenci (%1,9) ayda 20 bardak ve üzeri ve 15 öğrenci (%2) ise yılda 1-5 bardak alkol tükettiklerini belirtirken, öğrencilerin 546'sı (%73,2) daha önce hiç alkol kullanmamıştır.

Tablo 4.Örneklem grubunun alkole başlama zamanlarına ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Yaş Aralığı	Alkol Kullanmaya Başlama Yaşı	
	f	%
Ergenlik Çağı (12-18 Yaş)	156	20,9
Genç Yetişkinlik (19-25 Yaş)	44	5,9
Toplam	200	26,8
Kullanmamış Olanlar	546	73,2
Toplam	746	100,0

Tablo 4'te yer alan verilere göre; örneklem gruptaki,156 öğrenci (%20,9) ergenlik çağında (12-18 yaş); 44 öğrenci (%5,9) genç yetişkinlik döneminde (19-25 Yaş) alkol kullanmaya başladığını belirtirken, öğrencilerin 546'sı (%73,2) daha önce hiç alkol kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5.Örneklem grubunun alkol kullanma nedenine ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Alkol Kullanma Nedenleri	Alkol Kullanma Nedeninin Frekans ve Yüzdesi	
	f	%
Arkadaş Ortamı	29	3,9
Babanın Şiddet Uygulaması	1	0,1
Babaya Özenmek	1	0,1
Merak	49	6,6
Stres	13	1,7
Zevk	96	12,9
Diğer	11	1,5
Toplam	200	26,8
Kullanmamış Olanlar	546	73,2
Toplam	746	100,0

Tablo 5'e göre örneklem gruptaki, 96 öğrenci (%12,9) alkol kullanma nedenini zevk, 29 öğrenci (%3,9) arkadaş ortamı, 49 öğrenci (%6,6) merak, 13 öğrenci (%1,7) stres, 1 öğrenci (%0,1) babaya özenmek, 1 öğrenci (%0,1) babadan şiddet görmek ve 11 öğrenci (%1,5) diğer olarak tanımlamıştır.

Tablo 6.Örneklem grubunun ailede alkol kullanma durumuna ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Ailede Alkol Kullanma Durumu	Alkol Kullanma Frekans ve Yüzdesi	
	f	%
Evet	139	18,6
Hayır	607	81,4
Toplam	746	100,0

Tablo 6 verilerine göre örneklem gruptaki, 139 öğrencinin (%18,6) ailesinde alkol kullanıldığı, 607 öğrencinin ise (%81,4) ailesinde alkol kullanılmadığı belirtilmiştir.

Tablo 7.Örneklem grubunun ailede alkol kullanan bireyin tanımına ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Alkol Kullanan Birey	Alkol Kullanan Bireyin Frekans ve Yüzdesi	
	f	%
Anne	34	4,6
Baba	83	11,1
Total	117	15,7
Kullanmamış Olanlar	629	84,3
Toplam	746	

Tablo 7 verilerine göre örneklem gruptaki, 34 öğrencinin (%4,6) annesinin alkol kullandığı,83 öğrencinin (%11,1) babasının alkol kullandığı ve 629 öğrencinin (%84,3) ne annesinin ne de babasının alkol kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Örneklem grubunun ailede alkol kullanan bireyin tanımına ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Alkol Kullanan Birey	Alkol Kullanma Frekans ve Yüzdesi	
	f	%
Baba	30	4,0
Kullanmamış Olanlar	716	96,0
Toplam	746	100,0

Tablo 8'nin verilerine göre örneklem gruptaki 30 öğrenci (%4,0) ailede sadece babasının alkol kullandığını belirtmişlerdir.

Tablo 9. Örneklem grubunun ailede alkol kullanan diğer bireylerin tanımına ait yüzdelik ve frekans dağılımları

Alkol Kullanan Birey	Alkol Kullanma Frekans ve Yüzdesi	
	f	%
Abi	26	3,5
Abla	3	0,4
Total	29	3,9
Kullanmamış	717	96,1
Toplam	746	100,0

Tablo 9 da yer alan verilere göre örneklem gruptaki, 26 öğrencinin (%3,5) abisinin alkol kullandığı ve 3 öğrencinin (%0,4) ablasının alkol kullandığı görülmektedir.

Tablo 10. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Yaş		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
17-19	n	62	196	5	263
	%	31,0%	36,8%	38,5%	35,3%
20-25	n	132	325	8	465
	%	66,0%	61,0%	61,5%	62,3%
26-30	n	6	12	0	18
	%	3,0%	2,3%	0,0%	2,4%
Toplam	N	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 10 verileri incelendiğinde; 17-19 yaşındaki 62 öğrencinin (%31), 20-25 yaşındaki 132 öğrencinin (%66) ve 26-30 yaşındaki 6 öğrencinin alkol kullanmakta olduğu görülmektedir. Örneklem gruptaki 17-19 yaşındaki 196 öğrenci (%36,8), 20-25 yaşındaki 325 öğrenci (%61) ve 26-30 yaşındaki 12 öğrencinin (%2,3) ise alkol kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 11. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Cinsiyet		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
Kadın	n	97	382	10	489
	%	48,5%	71,7%	76,9%	65,5%
Erkek	n	103	151	3	257
	%	51,5%	28,3%	23,1%	34,5%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 11 verilerine göre; örneklem gruptaki 97 kadın (%48,5) ve 103 erkek (%51,5) öğrenci alkol kullanıyorken; 382 kadın (%71,7) ve 151 erkek (%28,3) alkol kullanmamaktadır.

Tablo 12. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun okul türü değişkenine göre karşılaştırılması

Okulun Tanımı		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
Meslek Yüksekokulu	n	53	88	3	144
	%	26,5%	16,5%	23,1%	19,3%
Fakülte	n	147	445	10	602
	%	73,5%	83,5%	76,9%	80,7%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 12 verilerine göre; örneklem gruptaki 53 meslek yüksekokulu öğrencisi (%26,5) ve 147 fakülte öğrencisi (%73,5) alkol kullanıyorken; 88 meslek yüksekokulu ve 445 fakülte öğrencisi alkol kullanmamaktadır.

Tablo 13. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun üniversite değişkenine göre karşılaştırılması

Üniversitenin tanımı	Alkol Kullanma Durumu				
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
Devlet Üniversitesi	n	152	326	5	483
	%	76,0%	61,2%	38,5%	64,7%
Vakıf Üniversitesi	n	48	207	8	263
	%	24,0%	38,8%	61,5%	35,3%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 13 verilerine göre; örneklem gruptaki 152 devlet üniversitesi (%76) ve 48 vakıf üniversitesi öğrencisi (%24) alkol kullanıyorken; 326 devlet üniversitesi öğrencisi (%61,2) ve 207 vakıf üniversitesi öğrencisi (%38,8) alkol kullanmamaktadır.

Tablo 14. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun bölüm değişkenine göre karşılaştırılması

Bölüm		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Beslenme ve Diyetetik	n	6	13	1	20
	%	3,0%	2,4%	7,7%	2,7%
Ön Lisans-Bitki Koruma	n	17	7	1	25
	%	8,5%	1,3%	7,7%	3,4%
Coğrafya Bölümü	n	6	45	0	51
	%	3,0%	8,4%	0,0%	6,8%
Çocuk Gelişimi	n	0	12	0	12
	%	0,0%	2,3%	0,0%	1,6%
Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	n	0	8	0	8
	%	0,0%	1,5%	0,0%	1,1%
Endüstri Mühendisliği	n	3	5	0	8
	%	1,5%	0,9%	0,0%	1,1%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	n	12	57	0	69
	%	6,0%	10,7%	0,0%	9,2%
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	n	3	11	1	15
	%	1,5%	2,1%	7,7%	2,0%
İngilizce Öğretmenliği	n	10	13	1	24
	%	5,0%	2,4%	7,7%	3,2%
İnşaat Mühendisliği	n	6	29	2	37
	%	3,0%	5,4%	15,4%	5,0%
İş Sağlığı ve Güvenliği	N	3	14	0	17
	%	1,5%	2,6%	0,0%	2,3%
Makine Mühendisliği	n	1	2	0	3

	%	0,5%	0,4%	0,0%	0,4%
Ön Lisans-Maliye	n	18	20	0	38
	%	9,0%	3,8%	0,0%	5,1%
Metalurji ve Malzeme Mühendisliği	n	1	4	0	5
	%	0,5%	0,8%	0,0%	0,7%
Mimarlık	n	47	72	1	120
	%	23,5%	13,5%	7,7%	16,1%
Ön Lisans-Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	n	5	13	0	18
	%	2,5%	2,4%	0,0%	2,4%
Ön Lisans-Çocuk Gelişimi	n	3	31	1	35
	%	1,5%	5,8%	7,7%	4,7%
Ön Lisans-Tıbbi Görüntüleme	n	6	13	1	20
	%	3,0%	2,4%	7,7%	2,7%
Okul Öncesi Öğretmenliği	n	6	39	0	45
	%	3,0%	7,3%	0,0%	6,0%
Özel Eğitim Öğretmenliği	n	4	13	1	18
	%	2,0%	2,4%	7,7%	2,4%
Ön Lisans-Peyzaj ve Süs Bitkileri	n	2	4	0	6
	%	1,0%	0,8%	0,0%	0,8%
Sınıf Öğretmenliği	n	38	86	3	127
	%	19,0%	16,1%	23,1%	17,0%
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	n	3	22	0	25
	%	1,5%	4,1%	0,0%	3,4%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Örneklem grupta bölüm ve öğrencilerin alkol kullanma durumları incelendiğinde; Tablo 13 verilerine göre Sınıf Öğretmenliği ve Mimarlık Bölüm öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla alkol **kullanmaktadır.** Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nde 38 öğrenci (%19) alkol kullanıyorken, 86 öğrenci (%16,1) alkol kullanmamaktadır. Mimarlık Bölümü'nde ise; 47 öğrenci (%23,5) alkol kullanıyorken, 72 öğrenci (%13,5) alkol kullanmamaktadır.

Tablo 15. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun sınıf değişkenine göre karşılaştırılması

Sınıf		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
1.Sınıf	n	122	367	10	499
	%	61,0%	68,9%	76,9%	66,9%
2.Sınıf	n	13	37	1	51
	%	6,5%	6,9%	7,7%	6,8%
3.Sınıf	n	53	104	2	159
	%	26,5%	19,5%	15,4%	21,3%
4.Sınıf	n	12	25	0	37
	%	6,0%	4,7%	0,0%	5,0%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 15 verilerine göre; örneklem gruptaki 122 1.sınıf öğrencisi (%61) alkol kullanıyorken, 367 1.sınıf öğrencisi (%68,9) alkol kullanmamaktadır. 2. sınıf öğrencilerinden 13'ü (%6,5) alkol kullanırken, 37 öğrencinin (%6,9) alkol kullanmadığı görülmektedir. 3.Sınıf'a devam eden 53 öğrencinin (26,5) alkol kullandığı, 104 öğrencinin (%19,5) alkol kullanmadığıgörülmektedir.4.sınıf'ta okuyan öğrenciler incelendiğinde 12 öğrencinin (%6) alkol kullandığını, 25 öğrenci (%4,7) alkol kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 16. Örneklem grubun alkol kullanma durumunun ergenlik döneminde yaşanılan şehir değişkenine göre karşılaştırılması

Ergenlik/Lise Çağında Yaşanan Şehir		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Adana	n	3	8	0	11
	%	1,5%	1,5%	0,0%	1,5%
Adıyaman	n	1	6	0	7
	%	0,5%	1,1%	0,0%	0,9%
Afyon	n	2	1	0	3
	%	1,0%	0,2%	0,0%	0,4%
Ağrı	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Aksaray	n	2	0	0	2
	%	1,0%	0,0%	0,0%	0,3%
Almanya	n	2	0	0	2
	%	1,0%	0,0%	0,0%	0,3%
Amasya	n	1	2	0	3
	%	0,5%	0,4%	0,0%	0,4%
Ankara	n	3	8	1	12
	%	1,5%	1,5%	7,7%	1,6%
Antalya	n	4	6	1	11
	%	2,0%	1,1%	7,7%	1,5%
Aydın	n	5	10	1	16
	%	2,5%	1,9%	7,7%	2,1%
Balıkesir	n	3	5	0	8
	%	1,5%	0,9%	0,0%	1,1%
Bartın	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Batman	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Bayburt	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Bingöl	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Bulgaristan	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Bursa	n	9	17	0	26
	%	4,5%	3,2%	0,0%	3,5%
Çanakkale	n	6	10	0	16
	%	3,0%	1,9%	0,0%	2,1%
Çankırı	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Denizli	n	4	5	0	9
	%	2,0%	0,9%	0,0%	1,2%
Diyarbakır	n	0	10	0	10
	%	0,0%	1,9%	0,0%	1,3%
Düzce	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Edirne	n	6	7	0	13
	%	3,0%	1,3%	0,0%	1,7%
Elâzığ	n	9	35	1	45
	%	4,5%	6,6%	7,7%	6,0%
Erzincan	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Erzurum	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%

Eskişehir	n	1	1	0	2
	%	0,5%	0,2%	0,0%	0,3%
Gaziantep	n	15	52	2	69
	%	7,5%	9,8%	15,4%	9,2%
Giresun	n	1	2	0	3
	%	0,5%	0,4%	0,0%	0,4%
Hakkâri	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Hatay	n	5	4	0	9
	%	2,5%	0,8%	0,0%	1,2%
Iğdır	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Isparta	n	1	1	0	2
	%	0,5%	0,2%	0,0%	0,3%
İstanbul	n	50	177	3	230
	%	25,0%	33,2%	23,1%	30,8%
İzmir	n	20	18	1	39
	%	10,0%	3,4%	7,7%	5,2%
Kahramanmaraş	n	2	10	0	12
	%	1,0%	1,9%	0,0%	1,6%
Karaman	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Kayseri	n	2	4	0	6
	%	1,0%	0,8%	0,0%	0,8%
Kırklareli	n	5	1	0	6
	%	2,5%	0,2%	0,0%	0,8%
Kilis	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Kocaeli	n	5	16	2	23
	%	2,5%	3,0%	15,4%	3,1%
Konya	n	3	4	0	7
	%	1,5%	0,8%	0,0%	0,9%
Kosova	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Kütahya	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Makedonya	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Malatya	n	1	11	0	12
	%	0,5%	2,1%	0,0%	1,6%
Manisa	n	3	6	0	9
	%	1,5%	1,1%	0,0%	1,2%
Mardin	n	0	7	0	7
	%	0,0%	1,3%	0,0%	0,9%
Mersin	n	3	7	0	10
	%	1,5%	1,3%	0,0%	1,3%
Muğla	n	2	2	0	4
	%	1,0%	0,4%	0,0%	0,5%
Muş	n	0	2	0	2
	%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
Nevşehir	n	1	0	0	1
	%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
Niğde	n	0	1	0	1
	%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Ordu	n	1	1	0	2
	%	0,5%	0,2%	0,0%	0,3%
Osmaniye	n	2	3	0	5

		%	1,0%	0,6%	0,0%	0,7%
	Rize	n	0	3	0	3
		%	0,0%	0,6%	0,0%	0,4%
	Sakarya	n	2	2	0	4
		%	1,0%	0,4%	0,0%	0,5%
	Samsun	n	1	5	0	6
		%	0,5%	0,9%	0,0%	0,8%
	Siirt	n	0	1	0	1
		%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
	Sivas	n	0	2	0	2
		%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
	Şanlıurfa	n	0	8	1	9
		%	0,0%	1,5%	7,7%	1,2%
	Şırnak	n	0	4	0	4
		%	0,0%	0,8%	0,0%	0,5%
	Tekirdağ	n	5	6	0	11
		%	2,5%	1,1%	0,0%	1,5%
	Tokat	n	0	1	0	1
		%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
	Trabzon	n	2	9	0	11
		%	1,0%	1,7%	0,0%	1,5%
	Tunceli	n	1	0	0	1
		%	0,5%	0,0%	0,0%	0,1%
	Türkmenistan	n	0	1	0	1
		%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
	Uşak	n	0	2	0	2
		%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
	Üsküp	n	0	1	0	1
		%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
	Van	n	0	5	0	5
		%	0,0%	0,9%	0,0%	0,7%
	Yalova	n	0	2	0	2
		%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%
	Yozgat	n	1	1	0	2
		%	0,5%	0,2%	0,0%	0,3%
	Zonguldak	n	0	1	0	1
		%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Toplam		n	200	533	13	746
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 16'ya göre; ergenlik/lise çağında İstanbul şehrinde yaşayan öğrencilerden 50'si (%25) alkol kullanmakta, 177'si (%33,2) alkol kullanmaktadır. İzmir şehrinde yaşayan 20 öğrencinin (%10) alkol kullandığı, 18 öğrencinin (%3,4) alkol kullanmadığı görülmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi en fazla sayıda bireyin "hayır" cevabını verdiği bölge olmuştur. Karadeniz Bölgesi ise hem toplam örneklem sayısı hem de alkol kullanım oranı açısından en düşük değerlere sahiptir

Tablo 17. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun ergenlik döneminde yaşanılan ortam değişkenine göre karşılaştırılması

Ergenlik/Lise Çağında Yaşanan Ortam		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Aile Yanında Kaldım	n	176	488	11	675
	%	88,0%	91,6%	84,6%	90,5%
Özel veya Vakıf Yurdunda Kaldım	n	5	19	0	24
	%	2,5%	3,6%	0,0%	3,2%
Akraba Yanında Kaldım	n	4	3	0	7
	%	2,0%	0,6%	0,0%	0,9%

Yatılı Okulda Kaldım	n	12	21	2	35
	%	6,0%	3,9%	15,4%	4,7%
Arkadaş ile Özel Evde Kaldım	n	3	2	0	5
	%	1,5%	0,4%	0,0%	0,7%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 17'e göre; ergenlik döneminde aile yanında kalıp alkol kullananların sayısı 176 (%88), kullanmayanların sayısı ise 488 (%91,6) olarak hesaplanmıştır. Yatılı okulda kalan toplam 12 (%6) öğrencinin alkol kullandığı, 21 (%3,9) öğrencinin ise kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 18. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun ailedeki kişi sayısı değişkenine göre karşılaştırılması

Ailedeki Kişi Sayısı		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
1	n	4	2	0	6
	%	2,0%	0,4%	0,0%	0,8%
2	n	19	35	0	54
	%	9,5%	6,6%	0,0%	7,2%
3	n	81	139	3	223
	%	40,5%	26,1%	23,1%	29,9%
4	n	52	157	7	216
	%	26,0%	29,5%	53,8%	29,0%
5 ve üzeri	n	44	200	3	247
	%	22,0%	37,5%	23,1%	33,1%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 18' de ise; öğrencilerin alkol kullanımının ailedeki kişi sayısı ile karşılaştırılması yapılmıştır. Ailedeki kişi sayısı 3 olan öğrencilerin 81 tanesi (%40,5) alkol kullanmakta, 139 tanesi (%26,1) kullanmamaktadır. Ailedeki kişi sayısı 4 olan 52 (%26) öğrenci alkol kullanırken, 157 öğrenci (%29,5) alkol kullanmamaktadır. Benzer şekilde ailesinde 5 ve üzeri birey bulunan öğrencilerden 44'ü (%22) alkol kullanmakta ve 200'ü (%37,5) kullanmamaktadır.

Tablo 19. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun ailenin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılması

Ailenin Aylık Geliri		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
2.000 altı	n	27	69	1	97
	%	13,5%	12,9%	7,7%	13,0%
2.000-3.000 arası	n	46	191	1	238
	%	23,0%	35,8%	7,7%	31,9%
3.000-5.000 arası	n	63	171	5	239
	%	31,5%	32,1%	38,5%	32,0%
5.000 ve üzeri	n	64	102	6	172
	%	32,0%	19,1%	46,2%	23,1%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 19'a göre; ailesinin aylık geliri 5000 ve üzeri olan öğrencilerin 63'ü (%13,4) alkol kullanıyor olup 102'si (%19,1) kullanmamaktadır. Benzer şekilde, ailesinin geliri 3000-5000 arası olan öğrencilerden 63'ü (%31,5) alkol kullanmakta ve 171'i (%32,1) kullanmamaktadır. Ailesinin aylık geliri 2000-3000 lira olan öğrencilerin 46'sı (%23) alkol kullanmaktayken ve 191'i (%35,8) kullanmaktadır. En az alkol tüketen öğrenci grubu (%13,5) ailesinin geliri 2000 lira ve altı olan kesim olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun anne-babanın çalışma durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Annenin Çalışma Durumu		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Çalışıyor	n	70	119	3	192
	%	35,0%	22,3%	23,1%	25,7%
Emekli	n	21	29	1	51
	%	10,5%	5,4%	7,7%	6,8%
Emekli ama çalışıyor	n	5	6	0	11
	%	2,5%	1,1%	0,0%	1,5%
Çalışmıyor	n	104	379	9	492
	%	52,0%	71,1%	69,2%	66,0%

Babanın Çalışma Durumu		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Çalışıyor	n	120	346	12	478
	%	60,0%	64,9%	92,3%	64,1%
Emekli	n	46	101	1	148
	%	23,0%	18,9%	7,7%	19,8%
Emekli ama Çalışıyor	n	17	36	0	53
	%	8,5%	6,8%	0,0%	7,1%
Çalışmıyor	n	17	50	0	67
	%	8,5%	9,4%	0,0%	9,0%

Tablo 20'ye göre; annesi çalışmayan öğrencilerin 104'ü (%52) alkol kullanmakta ve 379'u (%71,1)'i kullanmamaktadır. Babası çalışan öğrencilerin ise 120'si (%60) alkol kullanmakta ve 346'sı (%64,9) 'u kullanmamaktadır.

Tablo 21. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun anne-babanın birliktelik durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Anne ve Babanın Birliktelik Durumu		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir Kere Denedim	Toplam
Anne ve baba birlikte yaşıyor	n	178	497	12	687
	%	89,0%	93,2%	92,3%	92,1%
Boşanmış	n	11	16	0	27
	%	5,5%	3,0%	0,0%	3,6%
Evli ama ayrı yaşıyor	n	3	5	1	9
	%	1,5%	0,9%	7,7%	1,2%
Diğer	n	8	15	0	23
	%	4,0%	2,8%	0,0%	3,1%
Toplam	n	200	533	13	746
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 21'e göre; öğrencilerden anne ve babası birlikte yaşayanların 178'i **(%89)** alkol kullanıyor olup, 497'si **(%93, 23)** kullanmamaktadır. Anne babası boşanmış olan öğrencilerin 11'i (%5,5) alkol kullanmakta olup, 16 kişi (%3) kullanmamaktadır.

Tablo 22. Örneklem grubunun alkol kullanma durumunun spor ve hobi ile ilgilenme durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Spor dalıyla ilgilenme durumu		Alkol Kullanma Durumu			
		Evet	Hayır	Bir kere denedim	Toplam
Evet	n	70	114	2	186
	%	35,0%	21,4%	15,4%	24,9%
Hayır	n	130	419	11	560
	%	65,0%	78,6%	84,6%	75,1%
İlgilenilen hobi					
Evet	n	117	259	6	382
	%	58,5%	48,6%	46,2%	51,2%
Hayır	n	83	274	7	364
	%	41,5%	51,4%	53,8%	48,8%

Tablo 22'e göre; sporla ilgilenen öğrencilerin 130'u (%65,5) alkol kullanmakta ve 419'u (%78,6) kullanmamaktadır. Sporla ilgilenmeyen öğrencilerin ise 130'u (%65) alkol kullanmakta olup, 419'u (%78,6) kullanmamaktadır. Ayrıca bir hobi ile ilgilenen öğrencilerin 117'si (%58,5)'u alkol kullanmakta, 259'u (%48,6) kullanmamaktadır. Herhangi bir hobi ile ilgilenmeyen öğrencilerin 83'ü (%41,5) alkol kullanmakta ve 274'ü (%51,4) kullanmamaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Alkol gerek bağımlılığa sebep olan bir madde olması gerekse kişilerin ve ülkenin ekonomisi, suç oranı, insan sağlığını olumsuz etkilenmesi gibi birçok nedenden dolayı T.C. Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planında (2019-2023) madde bağımlılığını önemli bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlamıştır.

Bu araştırma, yedi devlet iki vakıf üniversitesindeki 489 kadın ve 257 erkek öğrenci olmak üzere toplam 746 öğrenciden Gençlik Sağlığı Durum Tespit Ölçeği kullanılarak alınan veriler sınırında gençlerin alkol kullanma oranları ve alkol kullanma nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Örneklem grubundaki 200 öğrenci (%26,8) alkol kullanırken 533 öğrenci (%71,4) alkol kullanmamaktadır. Bu oran, diğer OECD ülkelerine göre sevindirici olarak daha düşüktür (WHO 2018). Gençlerin alkolle daha çok ergenlik döneminde tanıştığı (156 öğrenci, %20,9) üniversite yıllarında alkole başlama oranının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Alkole başlamanın daha çok ergenlik döneminde gerçekleştiği ulusal ve uluslararası birçok çalışma ile örtüşmektedir (McGue, et al., 2005; Eaton et al., 2008; Robinson, et al., 2011)

Araştırma sonuçlarına göre, alkole başlama nedenleri sırasıyla zevk alma, arkadaş ortamı, merak ve strestir. Rada & Ispas (2016) Romanya'da başlıca üniversitelerin yer aldığı bölgede 18- 30 yaş arası 1359 gençle yaptıkları görüşme sonrası merak (%67,8), akranlarına benzeme isteği (%17,9) ilk iki sırada yer almaktadır. Finlandiya'da 65 yaş üzeri alkol kullanan 2100 kişiyle yapılmış bir diğer çalışmada ise şaşırtıcı olarak alkol kullanma sebepleri zevk alma, eğlenme (%58,7) ve sosyal sebepler olarak bulunmuştur (Immonen, et al., 2011). Davoren ve arkadaşları (2016) alkol bağımlılığı hakkındaki yapılan 13 araştırmayı incelediğinde alkol kullanım nedeni olarak ilk sırada insanların sosyal ortamlarda eğlenmek amacıyla alkol alması tespit edilmiştir. Ergenlik döneminde insan vücudunda bilişsel kontrol ve stresin nöral devresindeki gelişimsel değişiklikler, madde kullanımına ve madde dışı bağımlılık davranışlarına katkıda bulunabildiği (Hammond et al, 2014) ve dinamik biyolojik, psikolojik ve davranışsal, radikal ve hızlı değişikliklerinin yer aldığı ergenlik döneminin madde bağımlılığını merak ederek başlama olasılığını artırdığı bilimsel olarak (Eaton et al, 2008) kanıtlanmasına bağlı olarak alkolle mücadele ergenlik döneminin dikkate alınması gerekmektedir. Bu bağlamda alkol satın almada veya alkollü eğlence mekanlarındaki gençlerin yaşının denetimi ve bu tür işletmelere uygulanacak cezai yaptırımların uygulanması önem arz etmektedir. Ayrıca merak edilen bir şeyin yasaklanması veya cezaya tabi tutulmasının merakı insan psikolojisi olarak yasaklanan durum veya nesneye ilgi artırma potansiyeli olduğundan (reaktans kuramı) gençlerde merak

eğiliminin başka alanlara yönlendirilmesi daha etkili bir mücadele yöntemi olarak düşünülebilir (Brehm, 1966; Miron & Brehm, 2006).

Araştırmadaki kadın öğrencilerin alkol kullanım oranının erkek öğrencilerden daha düşük olduğu, fakülte öğrencilerine kıyasla Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerinin alkol kullanım oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenleri ise Meslek yüksekokullarına devam eden öğrencilerin ailelerinin maddi durumu, alkollü eğlence yerlerinin şehir merkezlerine göre olmayışı veya az sayıda olması olarak yorumlanabilir. Nitekim Tablo 19'da en az alkol tüketen öğrenci grubu (%13,5) ailesinin geliri 2000 lira ve altı olan kesim olduğu görülmektedir. Kadın öğrencilerde alkol kullanımının erkek öğrencilere göre düşük olma nedenini ise alkol kullanma kültürünün ülke ve milletlere göre değişmesiyle açıklayabiliriz. Savic ve arkadaşlarının (2016) yaptığı araştırmada içme kültürünü tanımlamış ve alkol bağımlılığı nedenlerinin bu kültürel farklara göre çok boyutlu önlemlerle çözülebileceğini savunmuştur. Ülkemizde gerek kadınların alkol kullanmasının inanç, maddi durum ve kültürel olarak uygun görülmemesi, kadınların yalnız olarak eğlence mekanlarında alkol kullanma olanağının sınırlı olması araştırmanın bu bağlamda sonuçlarını açıklayabilir. Alkol kullanan öğrencilerden annesi çalışmayan öğrencilerin oranı %52 iken, çalışan anneleri olan öğrencilerde bu oran %35dir. Dolayısıyla annenin çalışması öğrencilerin alkol kullanımında olumlu etki yaratırken, aile üyelerinin birlikte veya ayrı yaşamasının gençlerin alkol kullanımı üzerine anlamlı bir etkisi yoktur. Araştırma devlet üniversitelerinde vakıf üniversitelerine kıyasla alkol kullanım oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tüm örneklem göz önüne alındığında oransal olarak 1.sınıf öğrencilerinin tüm sınıflara kıyasla daha fazla alkol kullandığı görülmüştür. Gençlerin yeni bir duruma uyum sağlama sürecinde alkol, madde kullanımı veya benzeri teselli arayışları hem psikolojik hem de sosyolojik açıdan önemli açıklamalara sahiptir. Bu davranışlar, genellikle stresle başa çıkma mekanizmaları, kimlik arayışı, yalnızlık, aidiyet ihtiyacı ve sosyal normlara uyum gibi çok boyutlu faktörlerle ilişkilidir. Yeni çevreye uyum sağlama sürecinde karşılaşılan stres, anksiyete, yalnızlık gibi duygusal zorluklar bireyleri uyumsuz başa çıkma (maladaptive coping) davranışlarına (örneğin alkol kullanımı) yönlendirebilir (Lazarus,1984). Durkheim'ın (1951) "anomi" kavramı, bireyin toplumla olan bağlarının zayıflaması durumunda ortaya çıkan kuralsızlık halini tanımlar. Yeni bir çevrede toplumsal normlara yabancı kalan bireylerde bu durum boşluk hissi yaratabilir ve alkol gibi davranışlar bir tür düzen kurma girişimi olabilir. Yeni bir topluma, çevreye veya gruba dahil olmaya çalışan genç, çevresindeki bireylerden alkol veya madde kullanımı davranışlarını modelleyebilir. Özellikle sosyal ortamlarda içki içmenin norm olduğu yerlerde bu davranış daha kolay içselleştirilebilir (Akers, 1998).

Araştırma sonucunda Sınıf Öğretmenliği ve Mimarlık bölümü öğrencilerinin diğer bölümlere kıyasla daha fazla alkol kullandığı tespit edilmiştir. Bu durum, iki temel kuramsal çerçeve ile açıklanabilir. Kültürel normlar ve meslek kimliği gelişimi. Bireylerin ait oldukları akademik bölümler, yalnızca bilgi değil, aynı zamanda sosyal normlar ve davranış kalıpları da sunar. Özellikle mimarlık gibi yaratıcılığa dayalı ve stresli alanlarda öğrenciler, alkol gibi başa çıkma stratejilerine daha sık yönelebilir (Perkins, 2002). Öğretmen adaylarında ise, eğitimdeki duygusal yük ve sınav stresi, alkol gibi kısa vadeli stres azaltıcı araçlara yönelmeyi artırabilir (Weitzman et al., 2003).

En az alkol tüketen öğrenci grubu sosyoekonomik düzeyi en düşük olan grup olma nedeni ise literatürdeki sosyoekonomik eşitsizlikler ve sağlık davranışları ile açıklanabilir. Düşük gelir grubundaki öğrenciler, alkol gibi ürünlere ekonomik erişimde kısıtlı olabilirken aynı zamanda kültürel değerler ve toplumsal kontrol mekanizmaları da daha güçlü olabilir (Miech et al., 2011).

Spor ile ilgilenen öğrencilerin alkol kullanım oranının spor ile ilgilenmeyen öğrenciler ile eşit olduğu görülmüştür. Ayrıca bir hobi ile ilgilenen öğrencilerin, bir hobisi olmayan öğrencilere kıyasla alkol kullanım oranlarının daha yüksek olduğu, öğrencilerin hobileri ile alkol kullanım oranlarının arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Hobiler genellikle koruyucu bir faktör olarak düşünülse de

hobinin niteliği, toplumsal ortamı ve eşlik eden sosyal ilişkiler bağımlılık davranışlarını etkileyebilir. Örneğin sosyal yönü ağır basan hobiler (örneğin konser takibi, kulüp etkinlikleri) alkol kullanımını teşvik edebilir (Kuntsche et al., 2005). Bazı çalışmalarda spor yapan bireylerin sağlıklı yaşam biçimine daha fazla önem verdiği, dolayısıyla alkol kullanımının düşük olduğu bulunurken (Miller et al., 2002), diğerlerinde özellikle takım sporları yapan öğrencilerin sosyal bağ kurmak amacıyla daha yüksek alkol tüketiminde bulunduğu belirtilmiştir (Ford, 2007). Bu çelişkili bulgular, bağlamsal etkiler, sporun türü ve spor yapma motivasyonları gibi değişkenlere bağlı olabileceğini işaret etmektedir.

Öneriler

1. **Eğitim ve Farkındalık Programları**: Üniversitelerde alkol kullanımının olası zararları hakkında öğrencilere yönelik eğitim ve farkındalık programları düzenlenmelidir. Bu programlar, özellikle alkol kullanmaya başlama yaşının erken olduğu ergenlik döneminde hedeflenmelidir.
2. **Psikolojik Destek ve Danışmanlık Hizmetleri**: Alkol kullanımının altında yatan stres, ailevi baskılar ve diğer duygusal sorunları ele almak için üniversitelerde psikolojik destek ve danışmanlık hizmetleri güçlendirilmelidir. Öğrencilerin stresle başa çıkma mekanizmalarını geliştirmelerine yardımcı olunmalıdır.
3. **Sosyal Etkinlikler ve Alternatif Aktiviteler**: Öğrencilerin sosyal etkileşimlerini artırmak ve alkol kullanımına alternatif oluşturmak için üniversitelerde çeşitli sosyal etkinlikler, spor faaliyetleri ve hobi grupları teşvik edilmelidir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin sağlıklı ve aktif bir yaşam sürdürmelerine katkı sağlayacaktır.
4. **Aile Eğitimleri**: Ailelerin alkol kullanımı üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak, ailelere yönelik eğitim programları düzenlenmelidir. Ailelerin, çocuklarının alkol kullanımı konusunda bilinçlenmeleri ve destekleyici bir tutum sergilemeleri sağlanmalıdır.
5. **Politika ve Düzenlemeler**: Üniversitelerde alkol kullanımını düzenleyen ve kontrol altında tutan politikalar geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Kampüs içi ve çevresindeki alkol satış ve tüketimiyle ilgili düzenlemeler gözden geçirilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.
6. **Erken Müdahale Programları**: Ergenlik döneminde alkol kullanmaya başlayan öğrenciler için erken müdahale programları oluşturulmalıdır. Bu programlar, öğrencilerin sağlıklı davranışlar geliştirmelerini desteklemeli ve alkol kullanımının olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemelidir.
7. **Sosyal Destek Ağları**: Öğrencilerin alkol kullanımı konusunda destek alabilecekleri sosyal destek ağları oluşturulmalıdır. Bu ağlar, öğrenci kulüpleri, destek grupları ve mentorluk programları gibi çeşitli şekillerde yapılandırılabilir.
8. **Araştırma ve İzleme**: Üniversitelerde alkol kullanımı konusunda düzenli olarak araştırmalar yapılmalı ve sonuçları izlenmelidir. Bu sayede, alkol kullanımının zaman içindeki eğilimleri ve etkileri daha iyi anlaşılabilir ve buna yönelik stratejiler geliştirilebilir.

Bu öneriler, üniversite öğrencilerinin sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olmak ve alkol kullanımının olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla tasarlanmıştır. Eğitim kurumları, aileler, politika yapıcılar ve toplumun diğer paydaşları bu konuda iş birliği yaparak etkili çözümler geliştirebilirler.

Teşekkür

Bu araştırmada verilerin toplanmasına katkı sağlayan desteklerini esirgemeyen değerli akademisyen arkadaşlarım Prof. Dr. Nilgün Yenice, Prof. Dr. Hikmet Sürmeli, Doç. Dr. Aysun Kaplan Öztuna, Doç. Dr. Engin Gür, Prof. Dr. İlknur Güven, Doç. Dr. Mehpare Saka, Doç. Dr. Gülfem Muşlu Kaygısız'a sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Kaynakça

Akers, R. L. (1998). Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance. Northeastern University Press.

Alpar, C. (2016). Spor sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik güvenirlik, Ankara, Detay yayıncılık.

Brehm, J. W. (1966). A theory of psychological reactance. Academic Press.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E. K. S., & Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara, Pegem akademi

Czenczek-Lewandowska, E., Wyszyńska, J., Leszczak, J., Baran, J., Weres, A., Mazur, A., & Lewandowski, B. (2021). Health behaviours of young adults during the outbreak of the Covid-19 pandemic–a longitudinal study. BMC Public Health, 21(1), 1038. https://doi.org/10.3390/ijerph191711086

Davoren, M. P., Cronin, M., Perry, I. J., Demant, J., Shiely, F., & O'Connor, K. (2016). A typology of alcohol consumption among young people–A narrative synthesis. Addiction Research & Theory, 24(4), 261-273. https://doi.org/10.3109/16066359.2015.1121244

De Vaus, D. A. (1990). Surveys in social research (4th ed.). U.K.: UCL Press.p.66-67Durkheim, E. (1951). Suicide: A study in sociology (J. A. Spaulding & G. Simpson, Trans.). Free Press. (Original work published 1897). https://doi.org/10.4324/9780203994320

Elliott, D. S., Huizinga, D., & Menard, S. (2012). Multiple Problem Youth: Delinquency, Substance Use, And Mental Health Problems. Springer Science & Business Media

Ezzati, M., & Riboli, E. (2013). Behavioral and dietary risk factors for noncommunicable diseases. New England Journal of Medicine, 369(10), 954-964. doi: 10.1056/NEJMra1203528

Ford, J. A. (2007). Substance use among college athletes: A comparison based on sport/team affiliation. Journal of American College Health, 55(6), 367–373. https://doi.org/10.3200/JACH.55.6.367-373

Gilpin, N.W& Koob, G.F. (2008) Neurobiology of alcohol dependence: Focus on motivational mechanisms. Alcohol Res. Health, 31, 185. https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC2770186/

Griswold, M. G., Fullman, N., Hawley, C., Arian, N., Zimsen, S. R., Tymeson, H. D., ... & Farioli, A. (2018). Alcohol use and burden for 195 countries and territories, 1990–2016: A systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016. The Lancet, 392(10152), 1015-1035. https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(18)31310-2/fulltext?dom=prime&src=syn

Hingson, R.W., Zha, W. & White, A.M. (2017). Drinking beyond the binge threshold: Predictors, consequences, and changes in the U.S. American Journal of Preventive Medicine 52(6):717–727, https://doi.org/10.1016/j.amepre.2017.02.014

Immonen, S., Valvanne, J., & Pitkälä, K. H. (2011). Older adults' own reasoning for their alcohol consumption. International journal of geriatric psychiatry, 26(11), 1169-1176. https://doi.org/10.1002/gps.2657

Janssen, I. & LeBlanc, A.G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity 7, 40 (2010). https://doi.org/10.1186/1479-5868-7-40

Johnston, L. D., O'Malley, P. M., & Bachman, J. G. (2002). Demographic subgroup trends for various licit and illicit drugs, 1975-2001.

https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/137869/occ57.pdf?sequence=1

Kalivas, P. W., & Volkow, N. D. (2005). The neural basis of addiction: A pathology of motivation and choice. The American Journal of Psychiatry, 162(8), 1403–1413. https://doi.org/10.1176/appi.ajp.162.8.1403

Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 81-83.)

Koob GF, Le Moal M (1997). Drug abuse: hedonic homeostatic dysregulation. Science , 278: 52–58. doi: 10.1126/science.278.5335.52

Koob, G. F. (2009). Neurobiology of addiction. In L. M. Cohen, F. L. Collins, Jr., A. M. Young, D. E. McChargue, T. R. Leffingwell, & K. L. Cook (Eds.), Pharmacology and treatment of substance

abuse: Evidence- and outcome-based perspectives (pp. 85–108). Routledge/Taylor & Francis Group.
Koob, G., Volkow, N. (2010). Neurocircuitry of Addiction. Neuropsychopharmacol 35, 217–238 https://doi.org/10.1038/npp.2009.110
Kuntsche, E., Knibbe, R., Gmel, G., & Engels, R. (2005). Why do young people drink? A review of drinking motives. Clinical Psychology Review, 25(7), 841–861. https://doi.org/10.1016/j.cpr.2005.06.002
Mathurin, P., & Bataller, R. (2015). Trends in the management and burden of alcoholic liver disease. Journal of hepatology, 62(1), S38-S46. https://doi.org/10.1016/j.jhep.2015.03.006
Miech, R. A., Caspi, A., Moffitt, T. E., Wright, B. R. E., & Silva, P. A. (2011). Low socioeconomic status and mental disorders: A longitudinal study of selection and causation during young adulthood. American Journal of Sociology, 110(4), 1071–1101. https://doi.org/10.1086/428701
Miller, K. E., Melnick, M. J., Barnes, G. M., Farrell, M. P., & Sabo, D. F. (2002). Athletic involvement and adolescent delinquency. Journal of Youth and Adolescence, 31(5), 431–446. https://doi.org/10.1023/A:1015686807568
McGue, M., & Iacono, W. G. (2005). The association of early adolescent problem behavior with adult psychopathology. American Journal of Psychiatry, 162(6), 1118-1124. https://doi.org/10.1176/appi.ajp.162.6.1118
Miron, A. M., & Brehm, J. W. (2006). Reactance theory - 40 years later. Zeitschrift für Sozialpsychologie, 37(1), 9–18. https://doi.org/10.1024/0044-3514.37.1.9
OECD Health Data 2021, https://www.oecd.org/els/health-systems/health-data.htm
Patrick, M. E., Graupensperger, S., Dworkin, E. R., Duckworth, J. C., Abdallah, D. A., & Lee, C. M. (2021). Intoxicated driving and riding with impaired drivers: Comparing days with alcohol, marijuana, and simultaneous use. Drug and alcohol dependence, 225, 108753. https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2021.108753
Perkins, H. W. (2002). Surveying the damage: A review of research on consequences of alcohol misuse in college populations. Journal of Studies on Alcohol, Supplement, 14, 91–100. https://doi.org/10.15288/jsas.2002.s14.91
Rada, C., Ispas, A.T. (2016). Alcohol consumption and accentuated personality traits among young adults in Romania: a cross-sectional study. Subst Abuse Treat Prev Policy 11, 36 https://doi.org/10.1186/s13011-016-0080-3
Savic, M., Room, R., Mugavin, J., Pennay, A., & Livingston, M. (2016). Defining "drinking culture": A critical review of its meaning and connotation in social research on alcohol problems. Drugs: Education, Prevention and Policy, 23(4), 270-282. https://doi.org/10.3109/09687637.2016.1153602
Şencan, H. (2005). Güvenilirlik ve Geçerlilik, Ankara: Seçkin Yayıncılık
Tavşancıl, E. (2014). Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi. 5. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara
T.C. Kalkınma Bakanlığı (2018). 11. Kalkınma Planı, Sağlıklı Yaşam ve Bağımlılıkla Mücadele Alt Çalışma Grubu, Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Saglikli-Yasam_ve_Bagimlilikla-Mucadele-Calisma-Grubu-Bagimlilikla-Mucadele-Alt-Calisma-Grubu-Raporu.pdf
Tremblay, M. S., Leblanc, A. G., Kho, M. E., Saunders, T. J., Larouche, R., Colley, R. C., & Gorber, S. C. (2011). Systematic review of sedentary behaviour and health indicators in school-aged children and youth. International Journal of Behavioral Nutrition And Physical Activity, 8(1), 1-22. https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-98
Tözün, M., Sözmen, M. K., & Babaoğlu, A. B. (2017). Türkiye'nin batısında bir üniversite'nin sağlık ile ilişkili okullarında beslenme alışkanlıkları ve bunun obezite, fizik aktivite ve yaşam kalitesi ile ilişkisi. ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi, 2(1). /https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/545977
TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, (2012b), http://www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=223
Wagner, F. A., & Anthony, J. C. (2002). From first drug use to drug dependence: developmental periods of risk for dependence upon marijuana, cocaine, and alcohol. Neuropsychopharmacology, 26(4), 479-488. https://doi.org/10.1016/S0893-133X(01)00367-0

Wang, S. C., Chen, Y. C., Chen, S. J., Lee, C. H., & Cheng, C. M. (2020). Alcohol addiction, gut microbiota, and alcoholism treatment: A review. International journal of molecular sciences, 21(17), 6413. https://doi.org/10.3390/ijms21176413

Weitzman, E. R., Folkman, A., Folkman, M. K. L., & Wechsler, H. (2003). The relationship of alcohol outlet density to heavy and frequent drinking and drinking-related problems among college students at eight universities. Health & place, 9(1), 1-6.https://doi.org/10.1016/S1353-8292(02)00014-X

White, A., & Hingson, R. (2020). The burden of alcohol use: Excessive alcohol consumption and related consequences among college students. Alcohol Research: Current Reviews, 40(2), 01. https://doi.org/10.35946/arcr.v40.2.01

World Health Organization. (2015). Alcohol fact, http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs349/en/..